

ANTÍPODES

IX. Facècies de Cuzco i Machu Picchu

Tal com vàrem esmentar en la nostra anterior crònica, a Lima, capital del Perú, el nostre petit grup es va escindir i mentre uns se n'anaven vers les alteroses poblacions andines, una parella es traslladava —també sobrevolant els Andes— vers l'Amaçones —el riu més llarg del món— que malgrat desembocar, tot recorrent l'inacabable Brasil, en l'Oceà Atlàntic, té un recorregut dintre del Perú i més amunt, Bolívia pel Sud i Colòmbia i Equador pel Nord.

Avui, parlarem del grup que anà amunt i com que jo allà no hi podia pujar, no en vaig veure res absolutament. Per tal que els lectors de Ronsana no «passin de llarg» per dos dels llocs —històricament parlant— més importants del món, hem demanat al nostre company —extraordinari company— Dr. Enric Torres, de València, que vulgui substituir-nos com a cronista, cosa que ha acceptat amablement, i que farà a continuació, expressant-se en el dialecte català de les terres de Llevant.

Té la paraula el doctor Enric Torres.

HISTÒRIA DE DOS DIES:

5 desembre (dilluns). El trajecte Lima-Cuzco, fet en avió, tarda escassament una hora. Durant tot el vol pot contemplar-se el grandíols panorama dels cims nevats dels Andes.

CUZCO: A Cuzco, en arribar a l'hotel ens donen una infusió de fulles de coca, per tal de facilitar l'acimatació a la gran altura, ja que Cuzco es troba entre els 3.840 i els 3.480 metres sobre la mar. Jo vaig repetir una segona vegada aquesta infusió, puix la trobí grata i estimulante. Després ens recomanaren un minin de dos hores de repós al llit. A tots ens va vindre bé perquè estàvem en peu de des de les cinc i mitja del matí.

Abans de llançar-nos al carrer sentim curiositat per visitar l'Hotel Libertador Marriott on ens allotgem. Era l'antic i senyorial palau del Marqués de los Cuatro Bustos. Sobre una portalada de pedra campejen, a manera de blasó, els quatre busts en pedra als quals fa referència el títol. L'Hotel és recentment inaugurat a Cuzco i està perfectament ambientat i és plaent. Em va recordar —salvant les distàncies— el nostre Parador del Condestable Dávalos en Úbeda.

Té un bell pati central amb pòrtics i galeries envidrades i en un racó encara existeix l'autèntica carrossa del Marqués, exemplar del s. XVII, molt ben conservat.

Al centre del pati l'artístic brocal de la cisterna i lligada a ell una simpàtica llama, animallet que figura a l'escut del país (1).

Aquest simpàtic animal, les femelles del qual, al dir dels naturals dels país, són molt femenines per ser molt zeloses, de geni molt viu i caminen amb un incitant moviment «contoneo» de molucs.

Havia passat ja més de la meitat del matí quan eixírem a passejar.

Ens portaren a un taller i venda de robes típiques de llana del país. Va ser l'ocasió en que tot aprofitarem per comprar obsequis i records. Després de rondar una mica pels carrers tornàrem a l'Hotel. El matí no donà més de si.

El meu desig de visitar Cuzco era una il·lusió continguda potser des de la meua joventut. A vegades el que somniem de joves ho realitzem de vells i aleshores allò que hem aconseguit és més grat. Contribuí, augmentant l'interès de la visita, el fet d'anar acompanyats d'un excel·lent guia, un jove estudiant molt culte, simpàtic i enamorat de la seua ciutat.

SACSAHUAMAN: La primera visita va ser a la fortalesa de Sacsahuaman, la traducció de la qual literalment de la llengua inca vol dir «Saciate Cernicalo»; no podria assegurar on he llegit esta versió. D'allò que fou gran fortalesa sols queden les seues ciclopies muralles d'immensos carreus meravellosament units demostrant-nos la mestria dels inques en l'art de la construcció.

Els arqueòlegs han reconstruït el plànol de la fortalesa, al centre de la qual existia una torre redona refugi de l'Inca en cas de guerra o perill.

Al pujar a la fortalesa fem alto en un mirador des d'on contemplem una bella panoràmica sobre la ciutat i la seua vall rodejada d'altres muntanyes i oberta solament cap a l'Oest (2).

Fou interessant trobar en el camí indígenes de l'altiplà amb llurs característiques racials, amb llur indument típic i conduint xicotets ramats de llames.

PLAÇA D'ARMES: Recalem finalment en la Plaça d'Armes. Bellíssima i harmoniosa plaça presidida per la Catedral, formós exemplar d'arquitectura colonial projectada a finals del segle XVI per Francesc Becerra i recobrada en estil barroc. Recentment un terratrèmol clavillà els seus pilars i cúpules i va ser restaurada a expenses de l'Estat Espanyol.

En el seu interior ric i meravellós per la seua riquesa i obres d'art és on el nostre guia mostra la seua cultura i erudició amb les seues explicacions. Impossible recordar al detall de tanta explicació erudita i tanta obra d'art i tanta riquesa. L'or ha estat vesat a doll. Després de la visita a la Catedral el nostre simpàtic guia es despedí sense voler acceptar la més xicoteta gratificació.

Encara va quedar més temps per a vagar un poc per alguns carrers centrals mentre alguns components del grup se n'anaren a realitzar les seves compres.

Durant el sopar a l'hotel el mal d'altura va començar a causar molèsties. La primera víctima va ser la nostra simpatiquíssima i gentil Anna M.º Padrós, que es va vore atacada d'un fort mal de cap. Jo, en començar a sentir-me molest, em retirí prompte a descansar. Però cap a mitja nit s'intensificà el mal de cap que ja m'impedí dormir la resta de la nit. Em ple insomni aplegà el

Dia 6 desembre - dimarts. **VERS MACHU PICCHU:** Ens llevàrem a les 5'30 per eixir en un simpàtic trenet de via estreta cap a Machu Picchu.

La línia remunta primer l'enlairada vessant del cercle de muntanyes que tanquen la vall de Cuzco. Per a fer tal cosa la via traça unes ziga-zagues que el tren salva canviant de sentit la seua marxa fins assolir el punt culminant de la línia que deu segurament excedir els 4.000 m. d'altitud (3).

Entra poc després en la conca del riu Urubamba i no s'aparta del seu costat fins arribar a Machu-Picchu.

Hem salvat la divisòria de les aigües i ja som a la vessant atlàntica ja que l'Urubamba és afluent de l'Amazones.

El paisatge és grandíols i en alguns llocs el riu va per una gorja tan estreta que sols hi ha espai per al llit del riu i la via fèrria. No hi ha carretera i l'excursió a Machu-Picchu ha de fer-se forçosament en tren (4).

L'Urubamba porta aigües tèrboles per desgel de les neus i per les recents pluges de primavera. El corrent del riu és a trossos impetuós i té alguns ràpids.

Quatre hores justes tarda el tren en cobrir els 112'5 kms. que hi ha fins l'estació de Machu-Picchu i en este trajecte devalla uns 1.400 m. de desnivell.

Qui més nota este descens és el meu cap, puix a mida que baixem va amainant i, abans d'arribar al final del viatge el dolor havia cessat per complet.

Esta fou la meua contribució a la gran altura.

Al aplegar a l'estació de Machu-Picchu la línia fèrria continua uns 40 kms. més fins arribar a una zona molt agrícola i a una important central hidroelèctrica.

Les quatre hores que ha durat el trajecte s'han fet curtíssimes perquè hem anat pendents de la grandiositat i bellesa del paisatge.

Una difícil carretera en forma de tancades corbes en ziga-zaga sobre els 400 o 500 m. d'altura que té el Puig Machu-Picchu ens porta on estan les cèlebres ruïnes inques.

Dinem a l'hotel situat al cim del turó en unes taules a l'aire lliure, a una temperatura i un panorama superb.

SENSE CONEIXEMENTS: De les ruïnes de Machu-Picchu, poc se sap de la seua arqueologia i res se sap de la seua història. No hi ha documents escrits que ne parlen.

Els conquistadors espanyols no arribaren mai fins allí; solament a la crònica d'un missioner es menciona un lloc on els indígenes reten culte a la idolatria i recomana, a les tropes espanyoles, la seua conquesta.

Les ruïnes de Machu-Picchu foren descobertes al 1911 pel nordamericà Hiram Bingham professor de la Universitat de Califòrnia i Harward, doctorant-se posteriorment a la Universitat de Cuzco.

Quan Machu-Picchu va ser descobert feia ja molt de temps que es trobava abandonat i en ruïnes i no se sap quan s'abandonà, ni el perquè, encara que se supona va ser per falta

d'aigua,
nió, infin
emplaçar
Unes e
selva tro
rancs pro
avencs r
bamba q
junt com
quasi im
Com to
dial anor
l'ajustatg
tema de
i els anit
RETOR
bus vers
d'uns hu
vora de
corba se
retera té
El con
nuara la
l'atal s'a
el xiquet
a Cuzco.
Confes
par bé i

M
i dalt
UNA NI
ja nit so
gueren:
«Aquí l
habitació
Contest
cies i per
Tan ren
Al dia
regut. S'a
i no torna
em trobar
El busc
bar-lo, do
una conve
longa una
Tot aqò
simple an